

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Х.ДОСМҰХАМЕДОВ АТЫНДАҒЫ АТЫРАУ УНИВЕРСИТЕТІ КЕАҚ

Бекітемін

Қабылдау комиссиясының төрағасы,
Басқарма төрағасы-Ректор

 С.Н.Идрисов

« 25 » 08 2023 ж.

6B02102 - Халық аспаптары білім бағдарламасы бойынша
шығармашылық емтихандар
БАҒДАРЛАМАСЫ

Атырау, 2023

Әзірлеушілер:

Кафедра меңгерушісі А.Т.Шаужанова

Аға оқытушы Б.Ж.Тұрмағамбетова

Аға оқытушы К.Ж.Жамекова

Қабылдау шығармашылық емтихандарының бағдарламасы
«Музыка және өнер» кафедрасы отырысында талқыланды

2023 жылғы «17» мамыр № 9 хаттама

Кафедра меңгерушісі А.Т.Шаужанова

МАЗМҰНЫ

1. Жалпы ережелер.....	4
2. Шығармашылық емтиханның тәртібі	4
3. I этап -практикалық шығармашылық емтихан.....	5
4. II этап-теориялық шығармашылық емтихан	7

1. Жалпы ережелер

Бағдарлама Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен бекітілген шегерілген және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларына және 2022 жылы жоғары оқу орындарына қабылдау мәселелері жөніндегі Нұсқаулық хатқа сәйкес әзірленді.

Шығармашылық емтихандар шығармашылық дайындықты талап ететін мамандық бойынша жоғары орындарына түсетін адамдар үшін өткізіледі.

Шығармашылық емтиханның мақсаты талапкердің шығармашылық қабілеттерін және шығармашылық бағыттағы кәсіпті меңгерудің жеке алғы шарттарын тексеру болып табылады.

6B02104 - Халық әні білім беру бағдарламасы бойынша шығармашылық емтихандар саны екіге тең.

6B02104 - Халық әні адамнан белгілі бір табиғи және алынған мәліметтер мен қабілеттердің болуын талап ететін шығармашылық мамандықтардың қатарына жатады.

Шығармашылық емтихандарды ұйымдастыру және өткізу үшін ректордың бұйрығымен тақ саннан тұратын емтихан өткізу кезеңіне комиссия құрылады.

Шығармашылық емтихандардың кестесін (өткізілетін күні, уақыты, орны) қабылдау комиссиясының төрағасы бекітеді және оқуға түсушілердің назарына құжаттарды қабылдау басталғанға дейін кешіктірілмей жеткізіледі.

Шығармашылық емтихан өткізу үшін аудиторияға оқуға түсушіні жіберу жеке басын куәландыратын құжатты көрсеткен кезде жүзеге асырылады.

Шығармашылық емтиханды өткізу қортындылары бағалау ведомосімен, комиссия хаттамасымен рәсімделеді және нәтижелерді жариялау үшін қабылдау комиссиясының жауапты хатшысына беріледі. Комиссия хаттамасына төраға және қатысып отырған барлық комиссия мүшелері қол қояды.

Шығармашылық емтиханның нәтижелері емтихан өткізілетін күні жарияланады. Емтихандарды өткізу кезеңінде шығармашылық емтиханға қойылатын талаптарды сақтау, даулы мәселелерді шешу, тиісті емтихандарды тапсырушы адамдардың құқықтарын қорғау мақсатында ректордың бұйрығымен апелляциялық комиссия құрылады, ол төрағасын қоса алғанда тақ саннан тұрады.

Апелляцияға өтініш шығармашылық емтихан тапсырған адам апелляциялық комиссия төрағасының атына жеке береді және апелляциялық комиссия бір күн ішінде қарайды.

Апелляциялық комиссияның шешімінің отырысқа оның құрамының кемінде үштен екісі қатысса, заңды деп есептеледі. Шығармашылық емтихан нәтижелерімен келіспеу туралы апелляция жөніндегі шешім қатысып отырған Комиссия мүшелерінің көпшілік даусымен қабылданады. Апелляциялық комиссия мүшелерінің дауыстары тең болған жағдайда төрағаның дауысы шешуші болып табылады. Апелляциялық комиссияның жұмысы төраға және қатысып отырған комиссияның барлық мүшелері қол қоятын хаттамамен рәсімделеді.

2. Шығармашылық емтихан өткізу тәртібі

Жалпы орта (жалпы орта) немесе техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімі туралы құжаттары бар үміткерлерге арналған шығармашылық емтихандар 45 балдық жүйе бойынша бағаланады, оның ішінде әр шығармашылық емтиханға 5 балдан кем емес.

Жеделдетілген оқу мерзімі бар қысқартылған білім беру бағдарламалары бойынша жақын мамандықтарға үміткерлерге арналған шығармашылық емтихан 20 балдық жүйемен бағаланады, сізге кемінде 5 балл жинау қажет.

Бірінші шығармашылық емтихан белгіленген ұпай санын аз алған талапкерлер келесі емтиханға жіберілмейді.

Қанағаттанарлықсыз баға алған кезде және емтиханды жақсарту мақсатында қайта тапсырған кезде шығармашылық емтихандарды қайта тапсыруға жол берілмейді.

Шығармашылық емтихан компоненттерінің тізімі:

- дауыстық деректерді тексеру – тембрдің күші, сапасы, диапазоны (мысалы, орындалған екі жұмыс: романс, халық әні немесе композициялық ән және ән);
- дикцияны тексеру, сөйлеу аппараттарының фонетикалық кемшіліктерінің болмауы (кейбір дыбыстарды дауыстап шығару, ысқырық)
- сыртқы шот-фактураның деректері ішінара ескеріледі.

3. I этап – практикалық шығармашылық емтихан:

Музыкалық дайындықтары жоқ талапкерлер музыка теориясының орнына музыкалық қабілеттері тексеріледі – музыкалық есту қабілеті, ритмі және есте сақтау қабілеті:

1. Мәліметтерді тексеру
2. Коллоквиум.

Бағалау критерийлері

«Өте жақсы» -45-35 балл үміткерге беріледі, егер:

- өтініш берушінің керемет музыкалық, есту және дауыстық мәліметтер, таза интонациясы, үйлесімді естуі дамыған;
- өтініш берушінің әдемі ән дауысы, таза интонациясы, сөз тіркесінің мағынасы, толық диапазоны бар, шығармаларды орындау кезінде айқын көркемдік қабілеттерін көрсетті және бүкіл бағдарламаны, орындау барысында қателіктер жібермеді.

«Жақсы» -өтініш берушіге 34-20 балл, егер:

- шығармалардың орындалуы жақсы деңгейде, жақсы музыкалық қабілеттерде айтылды бірақ қойылым кезінде дауысында бірінғай кемшіліктер анықталды: біркелкі емес дауыс, дыбыстың тереңдігі;
- орындау барысында үйлесімді есту мен ритмді тексеру кезінде аздаған қателіктер жіберген өтініш беруші;
- өтініш берушінің жақсы музыкалық есту деректері және белгілі бір көркемдік қабілеттері, интонациясы бар, бірақ орындау кезінде оның даусының толық ауқымы мен күші болмаса.

«Қанағаттанарлық» - өтініш берушіге 19-5 балл, егер:

- өтініш беруші музыкалық және вокалдық мәліметтердің бар екенін көрсетті, бірақ музыкалық қабілеттердің компоненттерін тексеру кезінде ол ән айту кезінде қателіктер жіберді, шығармаларды орындау кезінде жеткіліксіз эмоционалдық танытты;
- өтініш берушіде орташа музыкалық және вокалдық мәліметтер, бағдарламаны айтарлықтай қателіктермен орындау, дәл емес интонациямен, шығармаларды орындау барысында мәнерліліктің болмауымен, сөздік кемшіліктермен;
- өтініш беруші бағдарламаны жеткілікті дәрежеде дұрыс орындамаған, мәтінді орындау кезінде қателіктер жіберілген.

«Қанағаттанарлықсыз» -4-0 балл, егер:

-өтініш беруші шығармашылық мамандандыру бойынша кәсіби дайындыққа қажетті дауыстық және музыкалық деректерді жеткіліксіз көрсеткен болса;

- өтініш берушінің музыкалық және вокалдық деректері жеткіліксіз, интонациялық материалды қанағаттанарлықсыз орындау және музыкалық тілдің элементтерін құлақ арқылы анықтау;

- өтініш берушінің музыкалық және вокалдық қабілеттер мүлдем жетіспе

Емтихан тапсырмаларының тақырыптары

Музыкалық дайындықтары жоқ талапкерлер музыка теориясының орнына музыкалық қабілеттері тексеріледі – музыкалық есту қабілеті, ртими және есте сақтау қабілеті:

1. 2-3 мүмкіндік болса апапта (домбыра, баян, жетіген) әндер орындау (халық әндері, халық композиторларының әндері, мектеп репертуарынан әндер, балалар әндері)
2. Музыка мәдениеті туралы жалпы эрудициялық сұрақтар арқылы әңгімелесу.

Қойылатын сұрақтар

1. «Құрманғазы», «Ғасырлар бұлбұлы», «Ғасырлар үні» кітаптарының авторы
2. Ақындардың әншілік - поэтикалық сайысын қалай атайды
3. Қандай музыкант халық атынан өнер көрсетеді
4. Аспапта орындаушылардың сайысы
5. Жанұялық негізгі мерекелерде айтылатын әндер қандай (бесік тойда, үйлену тойында, қайғылы жағдайды)
6. Төкпе күй қай өлкеде дамыған
7. Атақты әйел - күйшінің аты
8. Батыс ән мектебінің негізгі өкілі
9. Шертпе күйдің негізгі ерекшелігі
10. Құрманғазының күйлерін атаңыз
11. Мұхит Мералыұлы әндері
12. Музыка сабақтарының жанрларын бөліңіз
13. Қазақстан композиторларының операларын көрсетіңіз
14. Лирикалық күйлерді атаңыз
15. Қазақтың үрмелі аспаптарын атаңыз
16. Еркеғали Рахмадиев қандай опера жазды
17. Музыка мен поэзия трактатын кім жазды
18. Музыка педагогикасының дамуына өз үлестерін қосқан белгілі оқымыстылардың есімдерін атаңыз
19. Орыс операсының негізін қалаушы кім
20. Қазақ вальсінің «королі» деп кімді атаймыз
21. Қыл қобыз аспабының шығу тарихы
22. Төрт шекті қобызды кім ойлап шығарды
23. Жар-жар жанры
24. Күй тартыс дегеніміз
25. Абай операсын кім жазды
26. Халықта күй атасы атанған кім
27. Қобыз, домбыра, шаңқобыз, сыбызғы қай кезеңде пайда болды
28. Ғ.Құрманғалиев әндерін атаңыз
29. Домбыра аспабының шығу тарихы
30. Халық әнінен үзінді орындап беру

Музыкалық дайындығы бар (музыкалық колледж, музыка мектебін, пед.колледждің музыкалық бөлімін, мәдени ағарту колледждерін бітіргендер):

Домбыра:

1. Халық әні (кіші форма)
2. Ән (кіші форма) аймақтық орындаушылық мектебі
3. Қазіргі заман композиторының әні
4. Халық композиторларының әні

Бағдарламада міндетті түрде Қазақстан композиторының шығармасы, кантилендік және виртуоздық шығармалар болу керек

4. II этап – теориялық шығармашылық (әңгімелесу):

Музыкалық білімі жоқ талапкерлер үшін ол тексеріледі:

- Музыкалық есту;
- Ырғақ (Ритм);
- Есте сақтау;

Музыкалық дайындығы бар (музыкалық колледж, музыка мектебін, пед.колледждің музыкалық бөлімін, мәдени ағарту колледждерін бітіргендер):

Талапкерлердің теориялық дайындықтарын тексеру элементарлық музыка теориясы және сольфеджио курстарынан алынады:

- а) музыка теориясы;
- б) сольфеджио;
- в) есту анализы.

Бағалау критерийлері

«Өте жақсы» -45-35 балл

Талапкерлерге түсу емтихандарының бағдарламалық талаптарына толық сәйкес келетін деңгей көрсеткен жағдайда беріледі.

«Жақсы» - егер үміткер түсу емтихандарының бағдарламалық талаптарымен анықталған кәсіби білім, білік және дағдыларды жақсы меңгергендігін көрсеткен болса, талапкерге 34-20 балл беріледі;

«Қанағаттанарлық» - егер үміткер түсу емтихандарының бағдарламалық талаптарына минималды сәйкес келетін деңгей көрсеткен болса, талапкерге 19-5 балл беріледі;

«Қанағаттанарлықсыз» -егер үміткер түсу емтихандарының бағдарламалық талаптарына сәйкес келмейтін деңгей көрсеткен болса, талапкерлерге 4-0 балл қойылады.

Емтихан тапсырмаларының тақырыптары

Музыкалық дайындықтары жоқ талапкерлер музыка теориясының орнына музыкалық қабілеттері тексеріледі – музыкалық есту қабілеті, ритмі және есте сақтау қабілеті:

- Музыкалық аспапта (фортепиано) орындалған музыкалық дыбыстардың саны және оларды дауыспен айту;
- Ритмикалық, кезектілікті қайталау;
- Музыкалық аспапта орындалған әуенді есте сақтау және дауыспен қайталау.

Музыкалық дайындығы бар (музыкалық колледж, музыка мектебін, пед.колледждің музыкалық бөлімін, мәдени ағарту колледждерін бітіргендер):

Қойылатын сұрақтар:

Музыка теориясынан:

- -дыбыс және оның ерекшелігі;
- -ладтар және тональность;
- -халық музыкасының ладтары және т.б..
- **Сольфеджио:**
- -сольфеджио жинақтарынан музыкалық номерлер орындау;
- -интервалдар және аккордтар орындау.
- **Есту анализы:**
- -интервалдарды, аккордтарды, ладтарды есту арқылы табу және олардың гармониялық кезектері.
- Арнаулы орта оқу орнын бітірген талапкерге гармониядан тапсырмалар беріледі.